

РЪКОВОДСТВО ЗА ХУМАННОТО УПРАВЛЕНИЕ НА ПОПУЛАЦИЯТА ОТ КУЧЕТА

**Международна коалиция за управление на животните - компаньони
(ICAM Coalition)**

RSPCA International

Humane Society International

International Fund for Animal Welfare

World Small Animal Veterinary Association

Alliance for Rabies Control

World Society for the Protection of Animals

Достоверен и изчерпателен превод на оригиналния документ:
International Companion Animal Management Coalition.
“Humane Dog Population Management Guidance.”

Гарантирано от Фондация Анимал Програмс

Съдържание

Представяне		03
ICAM	03	
За кого е предназначено това ръководство	03	
Увод	04	
Терминология	05	
Дефиниции	06	
Сруктура на съдържанието	07	
A. Събиране и оценяване на първоначалните данни		08
Оценка на местната популация от кучета	08	
Сформиране на многостранен комитет	09	
Б. Фактори, влияещи върху управлението на популацията от кучета		10
Фактори, влияещи върху числеността на популацията от кучета	10	
Фактори, мотивиращи хората да контролират популацията от кучета	13	
В. Компоненти на изчерпателната програма за управление популацията от кучета		16
Възпитание	16	
Законодателство	17	
Регистрация и идентификация	18	
Стерилизация и контрацепция	19	
Имотни съоръжения и центрове за задомяване	21	
Евтаназия	22	
Ваксинация и противопаразитен контрол	22	
Контролиране на достъпа до ресурси	23	
Г. Обмисляне на интервенцията		24
Планиране на издръжката	24	
Цели, задачи и дейности	25	
Определяне на стандарти за благополучието на животните	25	
Д. Прилагане, наблюдение и оценяване		27
Прилагане	27	
Наблюдение и оценяване	27	
Анекс А: Инструменти за оценяване нуждите на управлението на популацията от кучета		29
Анекс Б: Сформиране на многостранен комитет		31

Представяне

ICAM

Международната коалиция за управление на животните - компаньони (ICAM Coalition) е съставена от представители на Световното дружество за закрила на животните (WSPA), Международния клон на Хуманното дружество на Съединените Щати (HSI), Международния фонд за благоденствие на животните (IFAW), Международния клон на Кралското дружество за предотвратяване жестокостта към животните (RSPCA International), Университетската федерация за благоденствие на животните (UFAW), Световната ветеринарна асоциация за малки животни (WSAVA) и Алианса за контрол на беса (ARC).

Тази група бе учредена за да изпълни няколко задачи, включително споделянето на информация и идеи върху динамиката на популацията от животни - компаньони с оглед координирането и подобряването на препоръките и напътствията, дадени от организациите - членки. Всяка организация прие, че е важно да се стреми да подобрява взаимното ни разбирателство чрез сътрудничество. Като финансиращи и съвещателни групи, ние имаме отговорността да осигурим на ангажираните с практическото управление на популацията от кучета това, което предлагаме като най-точното напътствие, основано на най-новите налични данни и идеи. Ние също вярваме, че е важно да се стремим да бъдем прозрачни и да документираме своите мнения и философия, доколкото това е възможно. В крайна сметка този документ бе създаден, представяйки нашите препоръки, актуални към момента на изготвянето и основани на познанията ни, придобити до днес; и ще бъде обект на осъвременяване, когато е уместно. Ние сме достатъчно наясно с липсата на данни в тази област и ще се стремим както да подкрепяме събирането на нови данни, така и да ги включваме в своите бъдещи обсъждания, оценки и напътствия.

Ноември 2007 г.

За кого е предназначено това ръководство

Този документ е предназначен да бъде използван от правителствени институции и от неправителствени организации (НПО), ангажирани с управлението на популацията от кучета.

Международната коалиция за управление на животните - компаньони вярва, че е правилно отговорността за управлението на популацията от кучета да е в компетенцията на местната или националната власт. НПО за благоденствие на животните не трябва да бъдат окуражавани, нито търсени да поемат общата отговорност на властите за управлението на популацията от кучета, освен чрез договорно споразумение, с подходящо финансиране и ресурси. Въпреки това, НПО за благоденствието на животните играят важна роля в направляването и подкрепата на правителствената стратегия, така че е важно за подобни организации да имат разбиране относно всички компоненти на изчерпателната стратегия. Това ще им даде възможност да насочат подкрепата си там, където тя може да бъде по-ефективна и да направят най-добро използването на ограничените ресурси.

Цел

Като защитник на благоденствието на животните, ICAM Coalition вярва, че когато управлението на популацията е прието като необходимост, най-съществено е то да бъде постигано по хуманен начин и окончателно да води до подобряване на благоденствието на популацията от кучета като цяло. Като НПО ние също вярваме, че е важно управлението на популацията да бъде постигано колкото е възможно по-ефективно - в съответствие с ограниченията в ресурсите, както и в съответствие с нашата отговорност към донорите ни.

Целта на този документ е да осигури напътствие за това как да бъдат оценявани нуждите на управлението на популацията от кучета и как да бъдат вземани решенията относно най-ефективния и ресурсно обоснован подход за управлението на популацията по хуманен начин (1).

1. Въпреки различния формат и използването на по-нови примери, този документ споделя повечето от понятията, особено по отношение на първоначалното оценяване, включени в "Ръководство за управление на популацията от кучета" (1990), Световна здравна организация и Световно дружество за закрила на животните.

Ние сме наясно, че статусът, съставът и числеността на популацията от кучета може да варират забележимо между държавите и вътре в тях, и че затова няма единна интервенция, която да работи във всички ситуации. Затова ние силно защитаваме необходимостта от първоначална оценка и отчитане на всички потенциално важни фактори, преди вземането на решение за устройството на програмата. Единственото понятие, което считаме за универсално, е необходимостта от изчерпателна програма, съсредоточена върху причините, а не единствено върху лекуването на симптома, какъвто именно е популацията от скитащи кучета.

Увод

Всички организации в ICAM Coalition се стремят към подобряване благоденствието на животните като обща цел и като приоритет. Управлението на популацията от кучета е област на загриженост за всички нас в съответствие със засяганите проблеми на благоденствието.

Скитащите кучета могат да се сблъскат с поредица от проблеми на благоденствието, включително:

- лошо хранене
- болести
- травми в резултат на пътни инциденти
- травми в резултат на сбиване
- злонамерено отношение

Опитите за контрол на популацията също могат да представляват значителни проблеми на благоденствието, включително:

- нехуманни методи за умъртвяване, като тровене със стрихнин, токов удар и даване
- жестоки методи за залавяне
- зле оборудвани и управлявани имотни съоръжения

Във всяка популация от кучета има различни категории на притежание. Те са:

- притежавани с ограничено движение
- притежавани и оставяни да бродят
- безстопанствени

Има проблеми на благоденствието, засягащи едновременно и ограничаваните, и скитащите кучета. Но съобразно предназначението на този документ, целта на управлението на популацията от кучета е дефинирана така: "Да бъдат управлявани популацията от скитащи кучета и рисковете, които те могат да представляват, включително чрез намаляване числеността на популацията, когато това е сметено за необходимо".

Дали намаляването числеността на популацията от скитащи кучета е сметено за необходимо или не, това до някаква степен ще бъде субективно. Във всяка една ситуация ще има хора, желаещи скитащите кучета да бъдат толерирани, и други, които не желаят. Например, някои членове на обществото и управляващите институции са ангажирани с проблемите на здравеопазването и сигурността, произтичащи от скитащите кучета, включително:

Дефиниции

Скитащо куче

Това, което в момента не е под директен контрол или в момента не е ограничено от физически прегради. Този термин често бива използван взаимозаменяемо със "свободно скитащо", "свободно бродещо" или "безпризорно" куче. Забележете, че този термин смесва и притежаваните, и безстопанствените скитащи кучета, без да характеризира дали кучето има "собственик" или "настойник"; нали в много страни, повечето кучета, които биха били характеризирани като скитащи, имат притежател, но са оставени да бродят по обществените места през целия ден.

Притежавано куче

Съобразно целта на този документ, притежавано куче е това, за което някой заявява, че е негова собственост или претендира за някакви права върху него - просто казано, когато питат за дадено куче, някой казва: "Това е моето куче". Това не означава непременно, че същото куче е отговорно притежавано. Нали притежанието може да варира от: "хлабаво" притежание под формата на нередовно хранене на куче, което скита свободно по улиците; до куче, отглеждано като част от развъдник; до много добре гледан, официално регистриран и ограничаван домашен любимец. В действителност, критериите за притежанието на куче варират твърде много и се определят от спектър ограничения, осигуряването на ресурси като храна и подслон, и степента на привързаност.

Общо куче

Може също да има ситуации, в които повече от един човек заявява притежание върху някое животно и такива животни може да са известни като общи кучета.

Отговорно притежание на животно

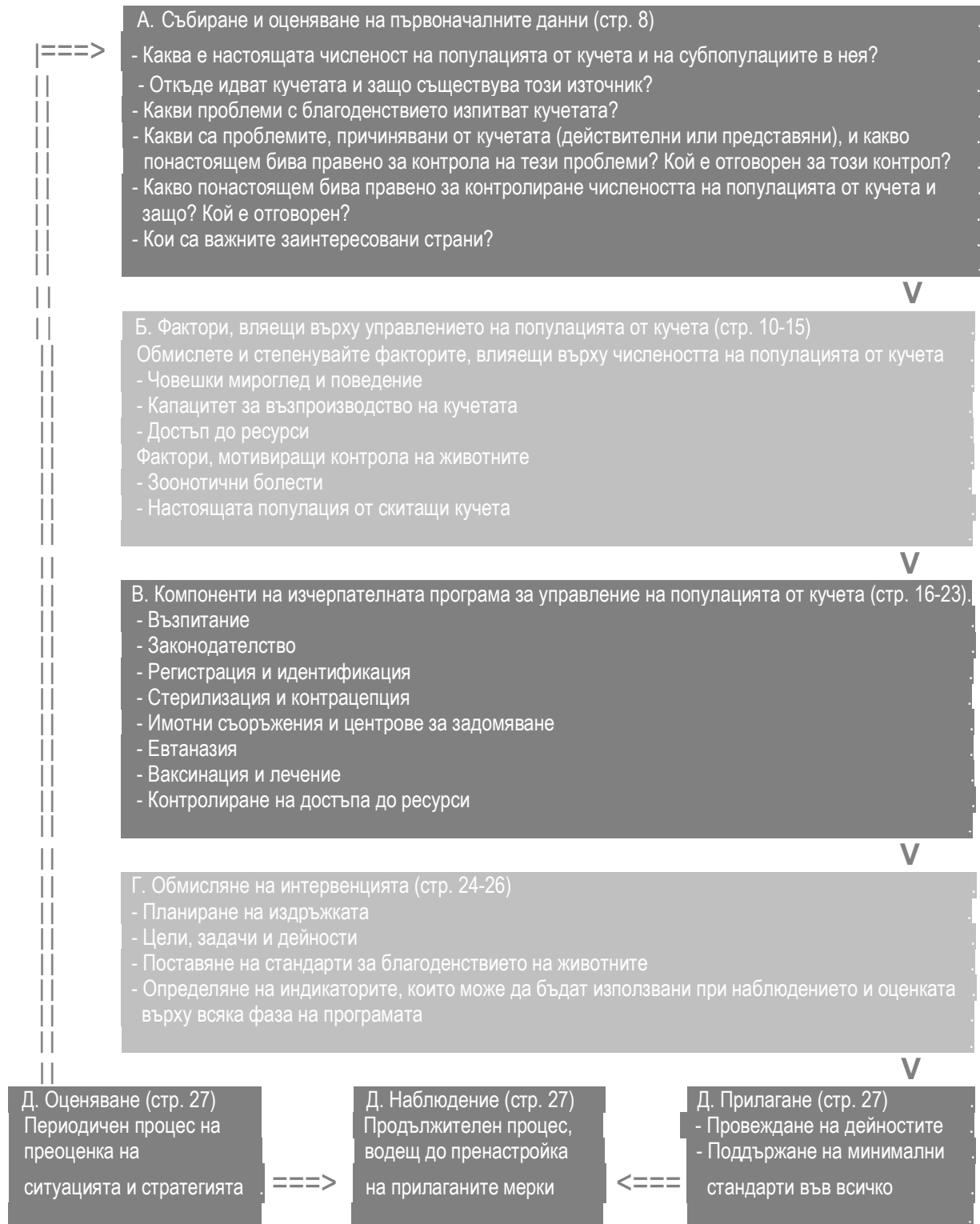
Принцип в благодеянието на животните е, че собственикът е длъжен да осигурява достатъчна и подходяща грижа за всички свои животни и тяхното потомство. Това "задължение за грижа" изисква собствениците да осигурят ресурси (напр. храна, вода, здравни грижи и социален контакт), необходими на всяко отделно куче за да поддържа то едно приемливо ниво на здраве и благодеяние в средата си - "Петте Свободи" (2) служат като полезно ръководство. Собствениците също имат задължението да намаляват потенциалния риск, който тяхното куче може да представлява за обществото и другите животни. В някои страни това е законово изискване.

2. свобода от глад и жажда; свобода от неудобство; свобода от болка, травми и белести; свобода за изразяване на нормалното поведение; свобода от страх и дистрес. Съвет за благополучието на селскостопанските животни (FAWC): www.fawc.org.uk/freedoms.htm

Структура на съдържанието

Документът следва структурата, обяснена по-долу във Фигура 2: Преглед на процеса

Фигура 2: Преглед на процеса

A. Събиране и оценяване на първоначалните данни: Разберете проблема, с който се сблъсквате

Преди впускането в програма за управление на популацията от кучета, най-съществено е динамиката на популацията да бъде обективно разбрана и измерена. Този подход ще осигури пригаждане на окончателната програма за управление към характеристиките на местната популация от кучета, повече, отколкото използването на еднотипна интервенция за всички кучета или всички ситуации.

Оценка на местната популация от кучета

Най-важните въпроси, които трябва да бъдат проучени чрез оценката, са следните:

1. Каква е настоящата численост на популацията от кучета и на категориите, включени в нея? Категориите включват притежаваните и безстопанствените, ограничаваните и скитащите кучета, заедно с тяхното застъпване.
2. Откъде идват скитащите кучета? Кои са източниците на тези кучета и защо съществуват тези източници? Стратегиите за управление трябва да целят намаляване на бъдещата нежелана скитаща популация, прицелвайки първоначалните източници.
3. Кои са главните проблеми на благоденствието, срещани от тези кучета?
4. Какво бива правено понастоящем - неофициално и служебно - за контрола на популацията от кучета и защо?

а. Разбирането какво вече е направено може да позволи настоящите ресурси и мерки за контрол да бъдат подобрявани и разширявани. Това би помогнало на всяка нова интервенция да не изпада в конфликт с досагашните мерки, а по-скоро да ги замени или допълни.

б. Чия е отговорността за контролиране популацията от скитащи кучета? Това обикновено попада в компетенцията на Министерството на земеделието (или понякога на здравеопазването), като често общините са отговорни за провеждането на дейностите на местно равнище. НПО могат да осигурят ефективни елементи в управлението на популацията, но за да вършат това, те трябва да бъдат подкрепяни в партньорство с отговорните власти или да бъдат ръководени от тях. Също особено важно е предприетите мерки да пасват на законовата рамка на страната.

в. Натискът на обществото може да бъде много силен и влиятелен и обичайно това е мотивът зад усилията за контрол. Необходимо е да бъдат чути съображенията и мненията на местното население и местните власти; обръщането към тях ще помогне да бъде осигурена устойчивост на проекта. Оправдаването на контрола върху популацията от притежавани кучета зависи от мненията, като това дали скитащите кучета са нежелани. Но бъдете наясно, че мненията биват определяни от човека, когото питате и от конкретните кучета, за които става въпрос.

Във всеки от тези главни въпроси има подвъпроси и инструменти, които може да бъдат използвани за тяхното изясняване. Вижте Анекс А за обяснение на въпросите, но отбележете, че описаните подвъпроси и средства не са нито изчерпателен, нито задължителен списък, а по-скоро намерение да бъдат изтъкнати ключовите по важност области.

Съществено е през този процес да има обсъждане с всички важни заинтересовани страни; представителство трябва да бъде търсено от всеки, който има отношение към въпроса за популацията от кучета. Доколкото е възможно, участието също трябва да бъде използвано като подход; не трябва само да бъде взет съвет от хората, но и да бъдат отчитани техните гледни точки и да бъдат използвани идеите им за планирането и провеждането на бъдещата интервенция. Това ще насърчи ангажираността на страните и неизбежно ще подобри успеха на програмата.

Сформиране на многостранен комитет

Идеално е, ако отговорните власти имат задължението да привличат заинтересованите страни за консултации. Ако все пак властите не желаят или не са в състояние да направят това, НПО могат да сформират помежду си работна група и да представят изводите си на съответните власти. За повече информация относно развитието на процеса на обсъждане виж Анекс Б.

Следва лист от възможни заинтересовани страни, които да участват в обсъжданията. Маркираните с * са препоръчани като минимално присъствие в комитета.

- Управлението * - обичайно местната власт, но централното правителство също е важно за политиката и законите. Правителството ще бъде ключовата заинтересована страна, ако програмата е национална. Вероятно от значение ще бъдат няколко отдела, включително земеделие/ветеринарна дейност, здравеопазване, околна среда (специално заради събирането на отпадъците), туризъм, образование и почистване. (Управлението трябва да бъде представено в комитета).
- Ветеринарната общност * - националната служба, асоциацията на професионалните ветеринари, синдикатите на частнопрактикуващите ветеринари и университетските ветеринарни катедри (факултети).
- Общността на НПО * - местните, националните и международните организации, работещи за благоденствието на животните, правата на животните и здравеопазването на хората.
- Общността за приютяване, настаняване в приемни домове и задомяване на животни * - правителствени/общински и частни/НПО организации.
- Академичната общност със съответен опит, напр. в поведението на животните, ветеринарната наука, социологията, екологията и епидемиологията.
- Законодателят * - властите, отговорни за приемането и налагането на закона.
- Преподавателите - в училищата и университетите.
- Местните медии - за образование, обществено внимание и местна подкрепа.
- Международните институции със съответни отговорности - Световната здравна организация (WHO), Световната организация за здравеопазване на животните (OIE) и международните ветеринарни асоциации.
- Лидери/представители на местната общност *.
- Местната общност - граждани, притежаващи и непритежаващи кучета.

Б. Фактори, влияещи върху управлението на популацията от кучета: Отчетете поредичата фактори, които влияят върху благоденствието и числеността на популацията от кучета и решете кои да бъдат приоритетни

Пълнотата на първоначалната оценка ще осигури данни и поглед върху локалната ситуация. Следващата фаза е да бъде изтъкнато кои фактори са най-важните и така те да бъдат приоритетни в програмата за управление; идентифицирането на тези приоритетни фактори ще предотврати изразходването на ресурси за въпроси, които оказват само минимално въздействие върху цялостния проблем. В почти всички ситуации има повече от един важен фактор, и затова една ефективна стратегия ще изисква комбинация от дейности.

По-долу следва списък от фактори, които често биват включвани като приоритети в управлението на популацията от кучета. Те са съчетание от такива, които влияят върху числеността на популацията, и такива, които повлияват на хората или ги мотивират да се стремят да контролират популацията. Все пак, други може да са от значение в конкретните условия и е важно да останете съсредоточени върху това, което е подходящо за съответната общност и върху причините за наличието на популация от скитащи кучета, не просто върху последиците.

Фактори, влияещи върху числеността на популацията от кучета

Човешки нагласи и поведение

Цел: Да бъде насърчено отговорното притежание.

Човешкото поведение е сякаш най-мощната сила зад динамиката на популацията от кучета. Насърчаването на отговорното и ползотворно взаимоотношение хора - животни ще води до подобряване благоденствието на животните и до намаляване на много от източниците на скитащи кучета. Популацията от притежавани кучета може да бъде призната като най-значимия източник на скитащи кучета и може да страда от много предотвратими проблеми на благоденствието, като поведението на хората спрямо кучетата ще бъде движещата сила зад тези проблеми.

При проучването на човешките нагласи и поведение трябва да бъдат обмислени няколко въпроса:

а. Местните убеждения и нагласи може да влияят върху поведението на хората спрямо кучетата. Възможно е тези убеждения да бъдат атакувани за да бъдат променени резултатите от поведението. Например, убеждението, че стерилизацията причинява отрицателни промени в поведението на кучетата, може да бъде атакувано чрез възпитание и примери със стерилизирани кучета от общността, и така притежателите да бъдат насърчени да търсят стерилизация за своите кучета.

б. Запазвайте посланията около човешкото поведение последователни. Намесата ще насърчи отговорното и ползотворно взаимоотношение хора - животни. Например, показването на внимателно и грижовно отношение към кучетата ще насърчи състрадателното и внимателно отношение от страна на местното население. Внимавайте с някои от елементите на интервенцията, които биха насърчили безотговорното и безгрижно поведение.

в. Религията и културата играят важна роля за човешките нагласи и убеждения. Ангажирайте религиозните представители и обществени лидери в началото на процеса, за да проучите как религиозните или културни тълкования може да възпрепятстват или подкрепят потенциалните дейности.

г. Дейностите за промяна в човешкото поведение би трябвало да бъдат напасвани внимателно към съответната аудитория, като за различните възрасти и култури ще бъдат наложителни различни методологии. Важно е да разберете кои са най-ефективните начини за комуникация с всяка определена аудитория.

ПРЕГЛЕД НА СЛУЧАЙ 1

Пример за поведението на хората, което би могло да има ефект върху контрола на кучета

През 2004 г. IFAW и One Voice финансираха анкета на MORI в Китай, която установи, че приблизително 76 % от гражданите считат кастрацията на домашните котки и кучета за жестока. Това изтъкна необходимостта от широка просвета и обсъждане преди започването на каквато и да било намеса, включваща контрол на репродукцията чрез стерилизация.

Подобна ситуация имаше в Занзибар през 2006, когато WSPA и местното правителство предприеха стерилизационна програма. Тя започна със слабо одобрение - със само няколко собственика, желаещи да дадат животните си за стерилизация. Все пак, образователната програма, обсъжданията с ключови обществени лидери и действителните примери със здрави стерилизирани животни в продължение на месеци започнаха да променят човешките нагласи, насочвайки хората към това активно да водят животните си за стерилизация.

д. Тъй като поведението на хората е ключовият фактор към успеха, важно е притежателите не само да бъдат осведомени за интервенцията, но и да разбират напълно и да са ангажирани с всички съответни аспекти (виж Преглед на случай 1).

Репродуктивен капацитет на популацията

Цел: Да бъдат балансирани "търсенето и предлагането" така, че числеността и типовете на развъжданите кучета да съответстват на числеността и типовете, търсени от обществото.

За да бъде намалена по хуманен път числеността на популацията от нежелани скитащи кучета, често е необходимо прирастът на популацията да бъде намаляван. Този прираст може да идва от безстопанствените, притежаваните и преднамерено развъжданите кучета, и всички три категории трябва да бъдат взети предвид при контролирането на търсенето и предлагането.

Следните въпроси трябва да бъдат обмислени.

а. Намаляване на възпроизводството. Стерилизацията може да намали капацитета на репродукция, но е важно съответната популация от кучета да бъде внимателно подбрана.

i. Кучета, които се възпроизвеждат най-успешно.

- За най-ефективното намаляване нивото на репродукция на популацията е важно да бъде оценено кои кучета всъщност възпроизвеждат кученца и ги поддържат успешно до тяхното израстване.
- Някои проучвания за специфични популации от кучета, които не получават директно грижа от хората (напр. живеещи с ресурс, осигуряван само от отпадъци) показваха, че числеността на популацията бива поддържана повече от постоянния приток на външни животни, отколкото от успешно размножаване вътре в групата. Оттук може да бъде прието, че в много случаи само онези кучета, които получават някакво ниво на грижа директно от хората, ще бъдат в състояние да се възпроизвеждат успешно.
- От гледна точка на благоденствието на животните, трябва да бъде отчетено страданието на кученцата, раждани от женски с лош статус на благоденствие (в случай, че те успяват да изнесат потомството). Като цяло, смъртността на кученцата в популацията от нежелани скитащи кучета е вероятно голяма.
- Все пак, трябва да бъде отбелязано, че кучета с лош статус на благоденствие в условия на предимство биха станали здрави, и затова - способни да се размножават успешно.

ii. Кучета, чието потомство е най-вероятно да става скитаща популация. Може да има специфична популация от кучета, чието потомство е най-вероятно да бъде оставяно да скита или да бъде изоставяно. Това може да е свързано с липсата на осведоменост и възприемчивост по отношение отговорното притежание, което може да бъде резултат от възпитание, обществени и институционални нагласи и социо-икономически условия.

iii. Женски кучета. Може би е разумно главното усилие на интервенцията да бъде фокусирано върху женските кучета, тъй като обикновено женските са лимитиращият фактор на репродуктивния капацитет. Необходими са просто няколко некастрирани мъжки, за да бъдат оплодени възприемчивите женски. Затова, стерилизацията дори и на голям процент от мъжките може да не доведе до намаляване цялостния репродуктивен капацитет на популацията. Все пак, всяка стерилизация на женска допринася индивидуално за намаляването на цялостния репродуктивен капацитет.

iv. Мъжки кучета. Мъжкари. Все пак, сексуалното поведение на некастрираните мъжки кучета може да стане проблематично, специално когато нестерилизираните женски са в еструс. Възрастните мъжки кучета не биха променили забележително поведението си след кастрация толкова, колкото младите мъжки, които не са развили сексуалното си поведение. Следователно, младите мъжки може да бъдат отчетени като следващата приоритетна група за стерилизация, следвани от възрастните мъжки.

Забележка: Мъжките и женските кучета могат да действат като преносители на бяс, затова ако в заразен с бяс район само женските бъдат избрани за стерилизация, то мъжките трябва поне да бъдат ваксинирани.

б. Намаляване на комерсиалното предлагане, т.е. комерсиалното развъждане на кучета. Изчерпателната стратегия следва да отчита комерсиалните източници на кучета, каквито са развъдниците и зоомагазините.

Комерсиалните развъдници може да произведат зле социализирани и нездрави кученца, които стават лоши домашни любимци. Зоомагазините или зооборсите може също да държат животни в лоши условия и да ги продават без съответния съвет около грижата и отговорностите. "Ниското качество" на тези кучета и липсата на разбиране или на реалистични очаквания към притежанието на куче ще подлагат тези кучета на висок риск от изоставяне. Може да бъде използвана комбинация от законодателство и налагането му чрез проверки от страна на квалифицирани агенции за контрол, целяща подобряването на условията в тези комерсиални обекти, оттам - и на благоденствието на засегнатите животни. Търговските обекти трябва също да бъдат задължени да осигуряват съответните съвети за грижите и отговорностите около притежанието на куче. Обучението на потенциалните собственици може да бъде използвано за да им бъде осигурявана осведоменост за наличните за тях възможности при вземането на нов домашен любимец, включващи рехоминг центровете. Те също трябва да знаят да търсят добре социализирано и здраво кученце.

Достъп до ресурси

Цел: Да бъде намален достъпът до ресурси, които могат да насърчават кучетата да скитат, и да бъде използвано управлението на местните ресурси за да бъде намалена местната популация от скитащи кучета.

Като цяло, кучетата имат достъп до ресурси (включително храна, вода и подслон), които може да са предоставяни директно от собственик в границите на домакинство, или да са осигурявани на обществени места, когато те са скитащи. Степента, в която едно куче разчита за оцеляването си на достъпа до ресурсите, налични на обществените места, зависи от нивото на грижа, осигурявано от неговия притежател. Някои притежавани кучета са подтиквани да скитат от възможността за достъп до ресурси на обществените места, но не разчитат на тези ресурси за оцеляването си, докато други кучета - без собственик или без осигурена грижи от страна на собственика - изцяло разчитат за оцеляването си на ресурсите, достъпни при скитане. Промяната на достъпа до ресурси на обществени места ще въздейства върху популацията от скитащи кучета чрез обезсърчаване на целенасоченото бродене. Все пак, тази промяна може също потенциално да намали оцеляемостта на онези, които зависят от тези ресурси.

Няколко въпроса трябва да бъдат обмислени при проучването на този фактор.

а. Намесата чрез намаляване достъпа до ресурси не трябва да бъде използвана самостоятелно. За тези животни, идентифицирани като зависими за оцеляването си от ресурсите на обществени места, промяната в достъпа до тези ресурси (чрез мерки като подобряване събирането на отпадъци) следва да бъде направена заедно със стъпка в посока намаляване на тази популация, или чрез осигуряване на алтернативи за тези животни.

б. Подобряването в събирането и преработката на отпадъците може да намали възможността за взаимодействие между хората, особено децата, и скитащите кучета.

в. В някои ситуации, основният източник за изхранване ще бъде по-скоро храната, осигурявана пряко от хората чрез съзнателното хранене, отколкото отпадъците (косвено осигуряван ресурс). Мотивацията за хранене варира между географските райони, както и между отделните хора, и това трябва да бъде разбрано и взето предвид при намерението да бъде повлияно поведението на хората във връзка с храненето, например виж по-долу точка г. Възпитанието ще играе важна роля в повлияването върху това поведение. Алтернативно, намаляването на популацията от кучета може автоматично да доведе до намаление в осигуряването на ресурси, тъй като хората няма да хранят кучета, които не съществуват.

г. Промяната на достъпа до ресурси в специфични области може да бъде използвана за промяна на разпространението на популацията от кучета. Например, обществен парк, който хората желаят да е свободен от скитащи кучета, може да бъде поддържан чрез отстраняването на достъпа до ресурси, например чрез използването на недостъпни за животните кофи за смет и възпитаването на хората да не хранят кучетата в тези райони. В някои страни съществуват разпоредби, които ограничават районите, където може кучетата да бъдат разхождани или да скитат свободно. Тези наредби биват налагани от инспектори по околната среда и общински инспектори.

Фактори, мотивиращи хората да контролират популацията от кучета

Зооноотични болести (болести, които могат да бъдат предавани от животни на хора)

Цел: Да бъде намален рискът, който популацията от кучета представлява за здравето на хората и на другите животни.

Зооноотичните болести често са основната причина за загрижеността по отношение популацията от скитащи кучета, в частност от страна на местната и централната власт, които са отговорни за общественото здравеопазване. Понеже бесът е фатална болест, като кучетата биват най-честият му преносител върху хората, често контролът върху беса е основният мотив за управлението на популацията от кучета.

Няколко въпроса трябва да бъдат обмислени при проучването на този фактор.

а. Значението на контрола върху зоонозите не трябва да бъде грижа само на съответните заинтересовани страни, като служителите от общественото здравеопазване. Важно е да бъдат намерени общи начини, така че ефективният зооноотичен контрол да може да бъде постиган, като остава неутрален или дори положителен спрямо благоденствието на животните.

б. Зоонозите са грижа на цялото общество и понякога хората може да постъпват жестоко към кучетата заради страх от зооноотични болести като бяс. Контролирането на зоонозите и осигуряването за обществеността на осезаеми доказателства за този контрол (напр. поставянето на червени нашийници, показващи последната ваксинация) може да помогнат за повишаването на доверието и за намаляването на агресивното поведение към тези кучета.

в. В някои ситуации може да бъде препоръчително първо въвеждането на подобрен зоонотичен контрол за да бъде възстановено общественото доверие, след което - и на другите елементи от управлението на популацията от кучета, като стерилизация или подобрени здравни грижи.

Все пак, една изчерпателна програма за управление на популацията, включваща едновременен зоонотичен контрол, е идеалната възможност.

г. Във всяка интервенция за управление на популацията трябва да бъде отчетен рискът от предаването на зоонотични заболявания върху участващите лица. Например, кучета, поразени от бяс, могат да излъчват вируса чрез слюнката си до две седмици преди появата на симптомите. Целият персонал, работещ в непосредствена близост до кучетата, трябва да бъде осигурен с подходящо обучение и екипировка, както и с подходящо профилактично (превантивно) медицинско обслужване.

Настоящата популация от скитащи кучета

Цел: Да бъдат намалени рисковете, които настоящата популация от скитащи кучета представлява за обществото, и да бъде избегнато лошото благоденствие на настоящата скитаща популация.

Настоящата популация от скитащи кучета може да доведе до конфликти хора - животни (в допълнение към зоонотичните болести) и може да бъде мотивиращ и видим проблем на благоденствието на животните. В много ситуации трябва да бъде обърнато внимание на настоящата популация от скитащи кучета заради обществения натиск, общественото здраве и благоденствието на самите животни. Най-добрият метод за справяне с тази популация зависи твърде много от местната общност и от самата популация от кучета.

Няколко въпроса трябва да бъдат обмислени при проучването на този фактор.

а. Важно е да бъде идентифицирано точно къде и защо възникват конфликтите хора - животни. Може всъщност да е възможно разрешаването на някои от конфликтите чрез методи, различни от тези, целящи намаляване на популацията, като например обучение за предотвратяване нападенията от кучета или създаване на зони, свободни от достъп на кучета в районите на потенциални конфликти.

б. Безстопанствените скитащи кучета са често обвинявани за конфликта хора – животни и проблемите с благоденствието, докато вдействителност много от тези скитащи кучета може всъщност да са притежавани или изоставени от предишни собственици. Подобряването на отговорното притежание на животни и въвеждането на регистрация и идентификация на кучетата са наличните методи за справяне с този проблем. Повече подробности са предвидени в Раздел В.

в. Може в местната общност да има потенциал за рехоминг (повторно задомяване), който би осигурил отговорното отглеждане на безстопанствени скитащи кучета. За осъществяването на това ще бъде необходим рехоминг център или система от приемни домове, въпреки че те се нуждаят от внимателно управление, дори и да нямат собствени грижи с благоденствието. Рехоминг центровете могат да бъдат скъпи и отнемат време за поддръжка, затова най-добре е да бъдат проучени градивните алтернативи преди ангажирането със същински център. Виж Раздел В за по-подробното обсъждане на този въпрос.

г. В някои случаи местният потенциал за рехоминг няма да е налице или ще е малък. В тази ситуация трябва да бъде отчетено благоденствието на кучетата. В много случаи лошото благоденствие на тези кучета и обществения натиск ще означават необходимост тези животни да бъдат отстранени. Ако те са болни, осакатени или имат значителни поведенчески проблеми като агресия, евтаназията може да бъде най-добрата възможност. Ако няма налични домове, евтаназията може да бъде за предпочитане пред дългосрочното приютяване, поради съображения за благоденствието на животните, тъй като дългосрочното приютяване на кучета без значителни страдания е трудно и скъпо струващо.

д. Ако благоденствието на тези кучета като цяло е добро и местната общност ги толерира, може да бъде уместно въвеждането на комбинация от мерки за контрол върху тях на място, включително: ваксинация на популацията за да бъде гарантирано, че тя няма да пренася бяс; използване на "бърза помощ" за събирането на екземпляри, които са осакатени, болни или агресивни, и за тяхното хуманно умъртвяване; поддържане на зони, свободни от кучета, чрез събиране на отпадъците и добро заграждане. Тези мерки трябва да бъдат използвани в съчетание с други, предназначени за справяне с източника на тази популация. Повече подробности са предвидени в Раздел В.

е. Масовото умъртвяване на кучета чрез нехуманни методи е за съжаление често използвано като опит за контрол на популацията. Има много причини, поради които това не трябва да бъде вършено. Унищожаването на скитащи кучета не засяга източника на животните, и така това ще бъде повтаряно безкрайно. Този метод често среща устойчивост в самия район и извън него, като безчовечното отношение към усещашите животни трябва да бъде разглеждано като етично съмнително, особено когато съществуват хуманни алтернативи. Ако използваните нехуманни методи са също и безразборни, като отровни примамки, ще има риск за други видове, домашни любимци и дори хора. Няма доказателства, които да внушават, че унищожаването намалява разпространението на бяс (виж Преглед на случай 2) и това може всъщност да обезсърчи собствениците на кучета да се включват в програмите за превенция на беса, щом те биват провеждани от власти, известни с безразборното изстребване.

Беше споменавано, че в някои случаи масовото изстребване може да доведе до преразпределяне на оцелелите животни в новоосвободените територии, което всъщност може да увеличи риска от бяс чрез нарастналото придвижване. Има също предположения, че в ситуация, когато репродукцията е ограничавана от достъпа до ресурси, рязкото намаляване на животните чрез масово унищожаване може да предостави по-голям достъп до ресурси за останалите животни, и потенциално техният репродуктивен успех и оцеляването им ще увеличат тяхната възможност бързо да заместят премахнатите животни. Все пак, досега ние не сме запознати с данни, сочещи такива резултати.

ПРЕГЛЕД НА СЛУЧАЙ 2

Пример за неефективността на масовото изстребване при контрол на беса

Флорес е изолиран индонезийски остров, който беше свободен от бяс до момента, в който огнище на бяс по кучетата причини поне 113 смъртни случая на хора. Огнището се разрази, след като през септември 1997 г. от ендемичния остров Сулавеси бяха внесени три кучета. Местните власти реагираха с масово изстребване на кучета, започнато в началото на 1998 г. В района, където бе внесен бесът, през същата година бяха умъртвени приблизително 70 на сто от кучетата, но кучешкият бяс още съществуваше на Флорес по времето, когато изследването бе публикувано (юни 2004 г.).

От Windiyaningsih et al (2004). The Rabies Epidemic on Flores Island, Indonesia (1998–2003). Journal of the Medical Association of Thailand, 87(11), 1-5.

В. Компоненти на изчерпателната програма за управление на популацията от кучета: Изберете решенията, които са най-подходящи за вашата ситуация

Ефективната програма за управление на популацията от кучета се нуждае от изчерпателен подход. Идеално е, ако цялостната програма бъде координирана от местната власт, отговорна за управлението на популацията от кучета. НПО следва да работят заедно с властта за идентифицирането на областите, в които могат да подкрепят програмата и да направят най-голяма промяна. Всички дейности трябва да бъдат подбрани, основавайки се на приоритетите, идентифицирани при оценяването на първоначалните нужди. Този раздел описва гама от компоненти, които биха могли да формират част от изчерпателна програма за управление на популацията от кучета.

Възпитание

В дългосрочен план, възпитанието е един от най-важните елементи на изчерпателния подход за управление, тъй като поведението на хората е фактор с изключително влияние върху динамиката на популацията от кучета (виж Раздел Б). Общо взето, възпитанието трябва да насърчава сред притежателите на кучета по-голяма отговорност за управлението на популацията и за грижата и благоденствието на отделните животни. Все пак, може да има специфични ключови възпитателни послания, които е важно да бъдат изтъквани на различни етапи от програмата, като например: предотвратяване на нахапванията; подбор и грижа за кучетата; реалистични очаквания от притежанието на куче; рекламиране на важността на превантивното лечение и на достъпа до него; и разпознаване на нормалното и абнормално поведение на кучетата.

Няколко въпроса е нужно да бъдат обмислени при използването на този компонент.

а. Възпитателните инициативи трябва да бъдат развивани в координация с местните образователни институции и провеждани от обучени професионалисти. Всички заинтересовани страни могат да дават съвет относно съдържанието и да осигуряват устрем на програмите, но самото провеждане трябва да става с помощта на експерти.

б. Важно е във възпитанието, свързано с кучетата да бъдат ангажирани всички потенциални ресурси, за да бъде осигурена последователност на посланията. Идеално е, ако това включва организациите за благоденствие на животните, ветеринарната общност, училищата, компетентните органи на властта и медиите (включително и медии, ангажирани с тематиката за животните). Може да бъде необходима определена структура, която да поеме координативната роля.

в. Ветеринарите и студентите по ветеринарна медицина може също да се нуждаят от обучение, фокусирано върху управлението на популацията, включително:

- основанието или оправданието за управлението на популацията
- тяхната роля в съответните въпроси от общественото здравеопазване
- методи за репродуктивен контрол
- ключови послания към клиентите около отговорното притежание
- методи за евтаназия
- как те могат да се включат в и да спечелят от проактивните програми за управление на популацията, които насърчават отговорната грижа за кучетата, включително и редовната ветеринарна грижа.

ПРЕГЛЕД НА СЛУЧАЙ 3

Пример за възпитателна програма

След цунамито от 2004 г., The Blue Paw Trust предприе по южния и източния бряг на Шри Ланка възпитателна програма, съпътствана от мобилна ветеринарна клиника. Това включваше раздаването на листовки, свързани с грижата за кучетата и котките, разговори в общинските центрове и местните училища, и беседи между членовете на ветеринарния екип и населението до самата клиника. По-късно бе включено представянето на притежателите на животни пред техния местен ветеринар, който присъстваше в клиниката за да подкрепя програмата и да усвои техниките на хирургическата стерилизация.

Тези възпитателни инициативи бяха планирани и обмислени със съдействието на училищата и местните власти (инспекторите по обществено здравеопазване) и проведени в координация с други местни групи за благоденствие на животните.

г. Възпитателните послания могат да бъдат разпространявани по много начини, включително:

- формални семинари и организирани лекции в училищата
- брошури и листовки, предоставяни на съответната аудитория
- повишаване осведомеността на цялото общество чрез пресата, плакати, радио и телевизия.
- директно ангажиране на хората в дискусии като част от програма на общинско ниво (вижте Преглед на случай 3).

д. Може да изисква време, докато въздействието на възпитанието, свързано с управление на популацията, стане видимо. Затова методите за наблюдение и оценяване на неговото въздействие трябва да включват краткосрочни и дългосрочни индикатори. Въздействието може да бъде отчитано на три нива: придобиване на осведоменост и опит; промени в нагласите; последваща промяна в поведението.

Законодателство

Най-съществено е програмата за управление на популацията от кучета да съответства на законодателните норми и е за предпочитане да бъде подкрепяна от тях. Законодателството е важно за устойчивостта на програмата и може да бъде използвано за осигуряването на хуманно провеждане на управлението на популацията от кучета. Съответното законодателство може да бъде намерено на централно и местно ниво и понякога е разпръснато в няколко различни закона или наредби. Също може отделни наредби да бъдат от практическо значение и да могат да подсилват ударението или метода на налагане на закона. Промените в законодателството могат да бъдат дълъг и бюрократичен процес.

Няколко въпроса е нужно да бъдат обмислени при използването на този компонент.

а. Да бъде постигнат баланс между ясното законодателство и законодателството, което е толкова рестриктивно, че не позволява развитие на дейностите за управление във времето.

б. Трябва да бъде отделено време за внимателното изготвяне на ново законодателство, основано върху опита на другите страни и съответните професионалисти. Трябва да бъде използван обхватен процес с участието на всички съответни заинтересовани страни, включващ ценен опит в активното търсене на въздействие, който е обединен от няколко източника.

в. Промените в законодателството са трудни за постигане, затова е важно представените законопроекта да са точни и реалистични. Крайният резултат трябва да осигури закони, които са: холистични; оценени като подходящи и основателни от обществото; ангажиращи властите с техните отговорности; постигащи желаното въздействие върху благоденствието на животните; устойчиви.

г. Трябва да бъде предоставено достатъчно време за въвеждането на всяка законодателна промяна. Предварително трябва да бъде осигурен правилник, който да помага при тълкуването.

д. Законодателството ще остане "упражнение на хартия," докато не бъде постановено категорично и не бъде наложено ефективно. Ефективната разпоредба обичайно изисква повечето от усилията да бъдат изразходвани във възпитание и поощрения, и по-малко - в провеждане на наказателни мерки за налагане. Изучаването на закона трябва да бъде предвидено на всички нива - от органите, налагащи закона (като юристи, полиция и инспектори по благоденствие на животните) до съответните професионалисти (като ветеринари и управители на приюти) и притежателите на кучета. Успешното налагане беше постигано в някои държави чрез използването на инспектори по благоденствието на животните (съответстващи също на инспектори по кучетата или служители по контрол на животните). Тези служители са квалифицирани и обезпечени да осигуряват обучение, да боравят с животни когато е необходимо, и да налагат закона чрез съвети, предупреждения, санкции и евентуални наказателни преследвания.

Регистрация и идентификация

Най-ефективният начин за ясно обвързване на притежателя с неговото животно е чрез използването едновременно на регистрация и идентификация. Това ще окуражи чувството на отговорност у притежателя, тъй като животното става разпознаваемо като негова собственост. Регистрацията/идентификацията е важно средство за връщането на изгубено животно при притежателя му и може да бъде силно основание за прилагането на закона (включително законодателството за изоставяне и задължителните редовни ваксини за бяс).

ПРЕГЛЕД НА СЛУЧАЙ 4

Пример за идентификационна и регистрационна система в Естония

Градската управа на Талин е първата в Естония, която възприе задължителна система за регистрация и идентификация на кучетата. Системата бе въведена през август 2006 г. като пилотна схема, след като общината на Талин предостави на търговска компания да развие база данни за записване и идентификация на животните и техните притежатели.

Общинските наредби изискваха всички кучета да бъдат постоянно маркирани с микрочип, имплантиран от ветеринар. Данните за притежателите и техните животни бяха записвани в база данни, достъпна за оторизирания персонал. Бе планирано регистърът да бъде универсален, позволявайки същата система да бъде възприета в цяла Естония. Освен за идентификация на животните, системата бе планирана и за вписване на информация за здравето на животните, каквато са противобесните ваксинации. Предвидено бе системата да бъде евентуално използвана за подаване на напомняния към притежателите за настъпващия падеж на годишните ваксинации, защото противобесната ваксинация е задължително изискване в Естония.

Няколко въпроса е нужно да бъдат обмислени при използването на този компонент.

а. Има няколко налични метода за идентификация на животни и те могат да бъдат използвани поотделно или в комбинация. Те се различават по три важни признака: перманентност; визуалност; и по това дали трябва да бъде използвана анестезия при тяхното прилагане. Микрочипове, татуировки и нашийници/медальони са трите най-използвани метода; най-подходящият ще зависи частично от местните условия и частично от причините за прилагането на идентификация.

б. Ако постоянната идентификация на голяма популация е наложителна, понастоящем микрочиповете предлагат най-добрата възможност, тъй като броят на комбинациите от цифри в кода е достатъчен за идентификацията на всички кучета, като човешките грешки (поставяне на номера и неправилно прочитане на номера) са по-малко вероятни заради използването на дигитален сканер за разчитането на чипа. Микрочипирането също има предимството да става глобална система, и така животни, придвижващи се от една област (или държава) към друга, ще продължават да подлежат на идентификация (виж Преглед на случай 4). Препоръчително е преди въвеждането на система за микрочипиране да бъде проверено дали предвидените чипове и четци съответстват на ISO стандартите.

в. Важно е регистрационната и идентификационната информация да бъде съхранявана в централна база данни (или в отделни бази данни, свързани по някакъв начин), която е достъпна за всички съответни лица (напр. ветеринарна общност, полиция, инспектори по кучетата и общински приюти). Това може да изисква подкрепа от централното правителство, за да бъде осигурено използването на само една унифицирана система.

г. Задължителната регистрация и идентификация могат да помогнат при практическите проблеми, срещани от приютите. Когато едно куче, прието в приюта е идентифицирано, то може да бъде върнато на притежателя му без забавяне (избягвайки проблемите около благоденствието на кучето и намалявайки стреса на собственика). Ако кучето е без идентификация, то по дефиниция е "безстопанствено" и тогава приютът може да прилага своята политика (дали рехоминг или евтаназия) без забавяне в изчакване да се появи притежател. И двата сценария ще костват ценно приютно пространство, което потенциално ще води до увеличаване на капацитета.

д. Регистрационните такси могат да бъдат заплащани (еднократна такса или заплащане всяка година) за да бъде осигурено финансирането на други области от програмата за управление. Въпреки това, потенциалният приход трябва да бъде грижливо балансиран спрямо изпълнението - ако таксата е прекалено висока, притежателите ще се опитват да избягват регистрацията. Може да бъде използвана скала с диференцирани такси за стимулиране на стерилизацията, насърчаване собствениците да държат само малък брой животни, и обезсърчаване развъждането на кучета.

е. Лицензирането може да бъде използвано, когато за притежанието на куче трябва предварително да са покрити определени критерии, например когато някой желае да развъжда кучета или да притежава кучета от контролирани породи ("опасни" кучета). То също би могло да бъде използвано за насърчаване отговорното притежание чрез искането хората да "изкарат сертификата за притежание на куче" преди да им бъде предоставено разрешението да притежават куче.

Стерилизация и контрацепция

Контролът на възпроизводството чрез постоянна стерилизация или временна контрацепция може да бъде постигнат чрез три главни метода.

а. Хирургически: Отстраняването на репродуктивните органи под обща упойка осигурява постоянната стерилизация и значително намалява сексуалното поведение (специално ако е проведено по време на ранното развитие на животното). Хирургическите техники трябва да бъдат изпълнявани точно. Трябва да бъде поддържано постоянно добро ниво на асепсис (практиката за намаляване или елиминиране риска от бактериално замърсяване) и контролиране на болката. Това може да бъде отчитано единствено при адекватното постоперативно наблюдение през целия възстановителен период. Хирургията може да бъде поначало по-скъпоструваща, но е доживотно решение и следователно може да е ценово по-ефикасна във времето. Изисква обучени ветеринари, инфраструктура и оборудване.

б. Химическа стерилизация и контрацепция: Тези методи са все още ограничени заради цената, заради факта че може да изискват повторение, и заради проблеми на благоденствието, свързани с определени химикали. Понастоящем няма химически методи за стерилизация и контрацепция, които да са гарантирано ефективни или без риск при прилагането им върху скитащи безпризорни кучета. Все пак, това е област на активно изследване, и в бъдеще е очаквана появата на ефективни и сигурни химически стериланти за масов

репродуктивен контрол. Повечето химикали изискват обучени ветеринари за клинично наблюдение на всеки индивид, което да оценява неговия репродуктивен статус преди прилагането и назначаването на инжекциите през постоянни интервали, без прекъсване, което е невъзможно за повечето програми за управление на кучетата. Химическите стериланти и контрацепцията трябва да бъдат използвани съгласно указанията на производителя. Те може да оказват или не въздействие върху сексуалното поведение.

в. Физическа контрацепция чрез изолация на женските в еструс от некастрираните мъжки: Притежателите могат да бъдат обучавани да разпознават признаците на женска, навлизаща в еструс, и могат да планират осигуряването през този период на изолация на женската от некастрираните мъжки. При планирането на изолацията трябва да бъде отделяно внимание за благоденствието на женската и мъжките. Сексуалното поведение може да стане проблематично, тъй като мъжките ще се опитват да получат достъп до женските. Все пак, постигането на изолация струва минимално и не изисква обучен ветеринарен хирург.

ПРЕГЛЕД НА СЛУЧАЙ 5

Пример с програма за развитие устойчивото управление на популацията, включваща местните заинтересовани страни.

Една задълбочена преценка на местната популация от кучета в Доминика, съчетаваща формални проучвания сред домакинствата и преброяване на кучетата заедно с местните познания, осигури данни за източника на скитащите кучета в Доминика, и оттам - разбиране за "проблема".

В резултат, градският съвет пое своята отговорност за хуманното и ефективно налагане на общинските наредби за контрол на кучетата. Оттам помолиха IFAW да допълни тяхната програма чрез осигуряването на най-съществена ветеринарна грижа (включително стерилизация) и възпитание посредством целенасочена местна образователна програма "от врата на врата", базирана на изводите от проучването. Целта беше да бъде ограничен източникът на многобройните скитащи кучета, също да бъде обърнато внимание върху други проблеми на благоденствието, засягащи притежаваните кучета, като пренебрежение, неподходящо ограничаване и лошо здраве. Характерът на проекта беше общественото участие и ръководене, като местните ветеринари бяха неразделна част от проекта.

Следвайки програмите за обучение в Доминика и извън нея, съставът на IFAW от САЩ и Великобритания осигури дългосрочна подкрепа за местните ключови участници и заинтересовани страни, както и писмени ветеринарни предписания, подходящи за местните условия, но отговарящи на световните стандарти. Чрез този процес местната общност, ветеринарната гилдия и градският съвет щяха да бъдат в състояние да управляват всички елементи на проекта в дълъг срок.

За обсъждане резултатите от обществената анкета виж Davis et al (2007), Preliminary Observations on the Characteristics of the Owned Dog Population in Roseau, Dominica. JAAWS, 10(2), 141–151.

При използване на мерки за стерилизация и контрацепция е важно да бъде обърнато внимание на тяхната издръжка - управлението на популацията от кучета е постоянно предизвикателство и е жизнено важно издръжката да бъде обмислена по време на планирането на интервенцията. Предоставянето на безплатно или евтино обслужване без посочване на пълната цена може да предизвика у притежателите на кучета нереалистични очаквания за истинската цена на ветеринарната грижа.

Наличието на местна ветеринарна инфраструктура е изискване за общото здравеопазване и благоденствие на притежаваните животни. Така че, ако има местен, частен ветеринарен капацитет, който би могъл да предостави стерилизационно обслужване, препоръчително е да бъде работено за развитието и включването на този капацитет, вместо той да бъде изключван и отчуждаван. Това може да изисква подкрепа за нарастващия "пазар" на стерилизационната услуга в местната община чрез защитаване ползите от стерилизацията и помощ в обезпечаване на част от разходите, както и подпомагане развитието на самата услуга чрез обучение (виж Преглед на случай 5).

Имотни съоръжения и центрове за задомяване (рехоминг центрове)

Само по себе си, изграждането на приют не решава дългосрочно проблема с скитащите кучета. В действителност, това може да го влоши, осигурявайки лесен начин за притежателите на домашни любимци да се разпорезжат със своите животни, вместо да помислят за тяхното осигуряване. В допълнение, рехоминг центровете могат да бъдат много скъпи и отнемат време за поддръжка. Затова, трябва да бъдат проучени градивните алтернативи на центровете преди ангажимент за изграждането на такъв. Например, система от приемни домове би могла да бъде по-ефективна, финансово ефикасна и благоприятна за животните (виж Преглед на случай 6). Вместо осигуряването на рехоминг център, който третира симптомите на изоставянето, а не причините, усилията трябва да бъдат приоритетно фокусирани върху подобряването на отговорното притежание като метод за намаляване на изоставянето.

ПРЕГЛЕД НА СЛУЧАЙ 6

Пример за алтернатива на рехоминг центровете

В един източноазиатски град с гъстота на населението сред най-големите в света, с голяма популация от скитащи кучета и ограничен капацитет за финансиране, много от приютите бързо ставаха препълнени. В много случаи липсата на финансови ресурси и постоянното им търсене водеха до драматичен спад в стандартите на грижа, изразяващ се в значително страдание на животните и дистрес за персонала. Като алтернатива, една нова организация се съсредоточи върху създаването на мрежа с приемни домове на отдадени доброволци, вземащи временно в къщи изоставени кучета и котки. От своя страна, организацията прие да подпомага животните, плащайки за всички медицински разходи, ваксинации и кастрация, докато бъдат намерени постоянни домове. През първата година организацията изгради мрежа от повече от 40 приемни дома, с намерение те да достигнат 100 през втората година. Животните са задомявани чрез интернет и мрежата има потенциала да задомява далеч по-голям брой животни, отколкото който и да е приют. Животните са задомявани в подходящи условия и схемата има далеч по-ниски режийни и административни разходи, отколкото един приют. Новата организация стана успешно начинание в един град, където много подобни проекти пропаднаха.

Адаптирано от Guidelines for the design and management of animal shelters, RSPCA International, 2006.

Ако вече съществуват центрове за законоустановено държане на събираните скитащи животни и наблюдение на съмнителните случаи на бяс, например поддържани или финансирани от общината имотни съоръжения, може да бъде финансово по-ефективно подобряването и разширяването на тези съществуващи обекти, вместо изграждането на нови такива.

Няколко въпроса е нужно да бъдат обмислени при използването на този компонент.

а. Политиките ще трябва да бъдат в писмен вид, за да покриват няколко важни въпроса, включващи стерилизация, рехоминг, капацитет (колко животни на приют и тотално, и какво ще бъде правено след запълването на капацитета) и евтаназия. Политиките трябва да държат сметка за благоденствието на отделните животни, съпътстващите разходи, целите и задачите на обекта/центъра, както и въздействието на приюта/центъра върху въпроса за дългосрочното управление на популацията от кучета, включително и върху отговорното притежание на животни. Тъй като това е въпрос, върху който емоционални фактори може да окажат влияние, за предпочитане е политиките да бъдат приети в самото начало от целия състав. Всеки нов участник трябва да бъде наясно с политиките и да се държи съответстващо след тяхното обясняване.

Пример 1: Трябва да бъдат приети ясна политика и процедура за оценяване здравето и поведението на отделните кучета, вземайки предвид типичните домове, които ще бъдат в наличност, и това какъв нов дом може реалистично да се очаква да бъде осигурен. Неподходящото задомяване може да доведе до недоверие от страна на обществото и означава лоши обществени връзки за рехоминг като цяло.

Пример 2: Следвайки Пример 1, някои кучета няма да бъдат подходящи за задомяване на основание тяхното здраве и/или поведение (3) и може да няма достатъчно налични домове за онези, които биха били подходящи. Крайно трудно е да бъде поддържано добро ниво на благоденствие за кучетата при дългосрочно приютяване. В тази ситуация евтаназията трябва да бъде обмисляна както за отделното животно, така и за други кучета, които биха получили възможността да намерят нов дом. За подпомагане вземането на решения, политиките на евтаназията трябва да бъдат ясни и прозрачни за всички ангажирани участници.

б. Трябва да бъдат предвидени протоколи за всеки етап от процеса - от карантината при пристигането до ежедневните мероприятия като почистване, хранене и практиката за задомяване и водене на дневник.

в. При планирането на центъра трябва да бъдат взети предвид нуждите на животните, свързани с благоденствието, включително физиологическите и психологическите нужди. Изборът на място трябва да е съобразен с обществения достъп, физическите характеристики, инфраструктурата (като канализация и водни източници), потенциалното безпокойство от шума, планирането на пускане и бъдещото разширение.

г. Финансите за рехоминг центровете са крайно важни, тъй като е трудно центровете да бъдат затваряни в кратък срок. Трябва да бъдат взети предвид капиталовите разходи и разходите за поддръжка. Преди да е станало обвързването с център, препоръчително е да бъдат обезпечени капиталовите разходи и текущите разходи за една година.

За повече информация се отнасяйте към: Guidelines for the design and management of animal shelters, RSPCA International, 2006.

Евтаназия

При поддръжката на имотни съоръжения, рехоминг центрове или мрежи, евтаназията ще бъде наложителна за животните, страдащи от неизлечима болест, травма или поведенчески проблем, които им пречат да бъдат задомени, или дават недобра възможност на обектите да поддържат приемливо ниво на благоденствие. В крайна сметка, една успешна програма за управление на популацията трябва да създава ситуация, в която това са единствените случаи, в които е наложителна евтаназия, а за всички здрави животни може да бъде намерен добър дом. Все пак, вдействителност повечето от страните не са в състояние да постигнат тази ситуация незабавно, и ще е нужно да работят за нейното постигане, приемайки, че някои здрави животни ще бъдат евтаназирани поради недостатъчното налични домове, които да могат да осигурят добро ниво на благоденствие.

Евтаназията се справя само със симптомите, не с причините за проблемите на популацията. Тя не води към управление на популацията и не трябва да бъде разчитано на нея като на единствен отговор. Когато евтаназията бива използвана, тя трябва да включва хуманни методи, които осигуряват преминаване на животното в състояние на безчувственост, и след това смърт без страдание.

Ваксинация и противопаразитен контрол

Превантивното ветеринарно лечение може да бъде осигурено за да опазва здравето и благоденствието на животните и за да намалява проблема със зооноичните заболявания. Противобесните ваксинации обикновено са приоритетен въпрос, но може също да бъдат прилагани ваксинации срещу някои други заболявания заедно с вътрешно и външно обезпаразитяване чрез подходящи медикаменти. Това лечение трябва да бъде осигурявано заедно с възпитанието около отговорното притежание, стерилизацията или контрацепцията и регистрацията и/или идентификацията. Необходимостта от ваксинация и противопаразитен контрол е често добре разбираема от притежателите на животни, затова предлагането на достъп до тези услуги е може би най-лесният начин за привличане на притежателите в разговори или споразумения по останалите компоненти, обсъждани в този раздел.

3. Напр. виж дефинициите, включени в Asilomar Accords: <http://www.asilomaraccords.org/definitions.html>

Няколко въпроса е нужно да бъдат обмислени при използването на този компонент.

а. Редовната ваксинация (особено ако покрива заболявания в допълнение към беса) и противопаразитен контрол вероятно ще подобрят здравословното състояние на отделните кучета. Женски, които преди това не са се възпроизвеждали успешно, може да станат достатъчно здрави, за да раждат. Това означава, че проблемът с повишеното възпроизводство трябва да бъде отчитан и смекчаван като наложителен.

б. Заедно със стерилизацията и контрацепцията, превантивното лечение може да бъде използвано за насърчаване собствениците да видят ценността на общото ветеринарно обслужване и другите мерки за управление на популацията (като регистрация и идентификация), които са необходими за дългосрочното благоденствие на животните. Затова си струва да бъдат проучени начините за включване на местната ветеринарна инфраструктура в осигуряването на превантивно лечение. Осигуряването на безплатно превантивно лечение трябва да бъде направено внимателно и в съответствие с местната икономическа ситуация, тъй като има риск от обезценяване на общите ветеринарни услуги, ако лечението е предоставяно безплатно или без разбиране за размера на субсидиите.

в. Превантивното лечение ще трябва да бъде осигурявано редовно, ако ще бъде ефективно. Затова лесният достъп до лечение трябва да бъде обмислен.

г. Лечението може да бъде осигурявано чрез "кампове" (места за временно обслужване с висок обем), които могат да бъдат много ефективни при привличане вниманието на притежателите към важността на превантивното лечение и другите инструменти за управление на популацията. Все пак, рискът от агресивни прояви и предаване на болести сред големия брой чакащи кучета трябва да бъде смекчен чрез внимателното организиране на достъпа и напускането, използването на стерилни спринцовки за всяко куче, и поставянето под карантина на болните животни. Тези кампове изискват адекватна предварителна реклама. Има също и ограничение за разстоянието, което населението ще пропътува за тази услуга, така че трябва да бъде помислено за броя на камповете, които биха били необходими за желаното покритие, както и за свързаното с тях материално осигуряване.

д. Насърчаването на редовното превантивно лечение позволява диагностицирането и третирането на всяко съществуващо състояние.

Контролиране достъпа до ресурси

Кучетата са мотивирани да скитат на обществени места, където има достъп до ресурси като храна. За да бъде ограничено скитането, особено в определени райони, където кучетата не са толерирани (напр. училища и обществени паркове), достъпът до тези ресурси трябва да бъде ограничен. Това трябва да бъде направено внимателно и в съчетание с мерки за намаляване на популацията от скитащи кучета, за да бъде избегнато страданието на кучетата след отстраняване на хранителните източници или преместването им в други райони за намиране на нови източници на храна.

Това може да бъде постигнато по много начини:

- а. редовно отстраняване на отпадъците от домовете и обществените контейнери
- б. недостъпност на отпадъците и сметищата
- в. контрол на каранцията и отстраняване на трупове
- г. използването на недостъпни за животните контейнери, като такива с тежки капаци, или поставянето им извън обсега на кучетата
- д. възпитателни или задължителни мерки за възпиране на хората от разхвърлянето на отпадъци (и оттам - на инцидентното хранене на кучетата), и за възпиране на хората от целенасоченото хранене на кучета на определени места.

Г. Обмисляне на интервенцията: Планиране, съгласуване на целите и установяване на стандарти

След като оценката е изготвена, приоритетите на програмата са определени и подходът за справянето с тези приоритетни въпроси е проучен, необходимо е пълният план на програмата да бъде обмислен и документиран.

Планиране на издръжката

Програмите за управление на популацията от кучета често изискват големи ресурси за дълъг период от време. Това включва човешки ресурси, инфраструктура и финанси. Важно е да бъдат обмислени следните фактори.

а. Отговорност: Идеално е, ако ресурсните изисквания бъдат обезпечени от бюджета на отговорната власт. Правителствените институции сякаш най-често са в състояние да осигурят издръжка чрез правителствено финансиране. НПО, обмислящи поемане на отговорност в отделни аспекти от управлението на популацията, трябва да са сигурни, че ще бъдат напълно подкрепени и обезпечени от властите или от други източници, преди да се ангажират с такива отговорности. Те също трябва внимателно да отчитат, че ангажирането им трябва да е дългосрочно, и този ангажимент може да предизвика състава им да се заеме с друга работа.

б. Ангажиране на притежателите: Интервенция, предвидена да повлияе върху отговорността на притежателите, би осигурила устойчивост на отделните елементи на проекта, както и постоянни положителни промени в поведението. Например, стерилизационните програми биха могли да станат устойчиви, ако притежателите бъдат насърчени да заплащат за тази услуга, като същевременно ветеринарната дейност бъде така подпомагана, че да може да осигурява тази услуга на достъпна цена.

в. Регистрация: Регистрационна система с малка такса за притежанието на куче може да осигури финансиране за други компоненти от цялостната програма. Все пак, размерът на таксата трябва да бъде внимателно контролиран, защото големите такси водят до лошо ниво на регистрация. Заплащането на такса може да не е подходящо във всички страни.

г. Набиране на средства: Възможността за набиране на средства на местно ниво зависи от няколко фактора, включително културата на благотворителното дарение и статуса на кучетата в местната общност. Местните хора, бизнесмените, компаниите и индустриите, свързани с кучетата (фармацевтична, храни за домашни любимци и застраховки за домашни любимци) може да бъдат заинтересовани от подпомагането на програми за управление на кучетата, било финансово или чрез осигуряване на ресурси (като храна или медикаменти). Международните дарителски организации също може да осигурят финансиране на специфични проектни разходи, но са необещаващи за подкрепата на дългосрочни текущи разходи. И отново, устойчивостта на всеки от тези източници на финанси и/или ресурси трябва да бъде обмислена.

д. Човешки ресурси: Може да има хора, желаещи да осигурят подкрепа чрез безплатни човешки ресурси, наричани понякога дарения в натура или дарения без пари. Няколко професии осигуряват дарения без пари в полза на НПО, като маркетинговите, счетоводните и мениджърските фирми.

Ветеринарната професия е важен човешки ресурс, не само заради хирургическите и медицинските специалисти, но също заради способността на ветеринарите да повлияят поведението на притежателите. Квалифицираните ветеринари може да желаят да осигурят някоя постоянна услуга безплатно или на ниска цена. Студентите по ветеринарна медицина също може да желаят да окажат помощ като част от тяхната практика, и това може да стане формална част от тяхното обучение, въпреки че е необходимо осигуряването на надзор. Ветеринарите-доброволци и ветеринарните сестри-доброволки от чужбина също може да бъдат ценен източник на подкрепа, въпреки че има риск те да бъдат сметени от местните ветеринари като заплаха, ако бъдат заподозрени, че преместват практиката си. Издръжката на този ресурс е също трудна, като пътните разходи може да бъдат високи. Може да е за предпочитане използването на тези доброволни ветеринари за подпомагане развитието и обучението на местната ветеринарна общност.

е. Издръжка: Още отначало трябва да бъде изготвен план за дългосрочната издръжка на програмата; хуманното управление на популацията от кучета има начало, но продължава без край и изисква постоянна дейност за поддръжка на популацията от кучета на желаното ниво. Включването и развиването на местния капацитет ще подпомогне издръжката, както развитието на отговорното притежание на животни в лицето на отделните собственици на кучета ще започне да подпомага дейностите за управление на популацията.

Цели, задачи и дейности

Планът на програмата трябва да включва ясни и съгласувани цели и задачи. Важно също е на този етап да бъдат описани индикаторите, които биха били използвани за оценяването на напредъка във всеки етап на програмата. Индикаторите ще бъдат използвани за наблюдение и оценяване успеха на програмата (виж Раздел Д) и е важно те да бъдат отчетени още в началото като вероятно задължителни критерии.

Ако с управлението на популацията от кучета са ангажирани много организации, може да бъде важно изготвянето на споразумение върху това, което всяка страна възприема като приоритетна цел и своя роля в програмата. Тези планове трябва също да бъдат съобщени на крайните потребители като притежателите на кучета и заинтересованите страни, които може да бъдат засегнати от програмата, дори ако те не са отговорни за самите дейности (това може да включва определени институции). Виж на следващата страница Преглед на случай 7 като пример на план за управление на популацията от кучета.

Поставяне на стандарти за благоденствието на животните

Целта да бъде поддържано най-доброто практическо ниво на благоденствие на животните трябва да бъде ясно заявена чрез стандартите на програмата. За да бъде осигурено съгласие и разбирателство, най-добре е стандартите да бъдат разработени от колектив на заинтересованите страни. Решенията относно съдбата на отделните животни трябва да бъдат вземани на базата на тяхното лично дългосрочно благоденствие и благоденствието на местната популация от кучета. Трябва също да има процедура за постоянно наблюдение, осигуряваща съблюдаването на тези стандарти, както също и периодичните ревизии на самите стандарти.

В програмите за управление на кучетата може следните общи области да изискват прилагането на минимални стандарти:

- а. хирургия, включително асептични техники, анестезия и лекарствена терапия (напр. обезболяване)
- б. боравене с кучета и тяхното транспортиране
- в. подслоняване и стопанисване на кучета
- г. процедури за рехоминг
- д. евтаназия - кога евтаназията трябва да бъде използвана и как тя трябва да бъде прилагана
- е. протоколиране и периодичен анализ на данните - дори без да влияе директно върху благоденствието на животните, доброто протоколиране, което разкрива честотата на заболяванията или травмите, може да помогне за идентифицирането на онези части от програмата, които може да са компрометиращи за благоденствието. Например, една обичайно висока честота на постоперативните усложнения за определено време може да е индикатор за необходимостта от опреснителен курс за обучение на определен ветеринарен състав или от промяна в постоперативните грижи.

ПРЕГЛЕД НА СЛУЧАЙ 7

Примерни стъпки при обмисляне на интервенцията

А. Разберете ситуацията

В община Х, където бе отчетен най-висок брой оплаквания от скитащи кучета, бе проведена анкета. Отговорите на запитванията показаха, че 50 процента от притежателите на женски кучета са представили броя на кученцата, с които трябва да се справят като твърде голям, а намирането на дом - като проблем. Те също представиха 45 процента от кученцата като "изгубени". Установено бе ниво на стерилизираност на популацията от женски кучета от едва три процента. Собствениците отчетоха липса на доверие към способностите на местните ветеринари и тревога, че характерът на кучетата им ще се промени в резултат на стерилизацията.

Б. Степенувайте важните фактори

Приоритетният фактор тук е репродукцията на кучета - има излишък от нежелани кученца в популацията от домашни кучета, необходимост от повишаване нивото на стерилизираност сред отглежданите кучета и необходимост да бъде обърнато внимание на способностите на ветеринарите и на неразбирането относно влиянието на стерилизацията върху поведението на кучетата.

В. Компоненти на една изчерпателна програма

Компонентите са: хирургическа стерилизация чрез местната ветеринарна инфраструктура; образование едновременно на ветеринарните хирурзи и на местните притежатели на кучета, свързано с важноста на стерилизацията.

Г. Обмислете интервенцията

Оттук бе описана една цел: да бъде намален броят на нежеланите и скитащи кучета, търпящи заболявания и травми по улиците на Община Х. За постигането на тази цел бяха определени няколко задачи, една от които бе повишаване стерилизираността сред отглежданите женски кучета от три процента до 50 процента за две години. 50 процента бяха избрани, защото 50 на сто от притежателите отчитаха проблем с прекомерния брой кученца. Две години бяха избрани, заради практическите ресурси (време за клинична дейност и финансиране), както и за осигуряването на време за да стане очевидно въздействието на програмата.

Тази задача ще ангажира дейности като:

- обучение за подобряване уменията в хирургическата стерилизация на четирима местни ветеринари, което е свързано с два стимула: ваучерна система, позволяваща на ветеринарите да предлагат евтина стерилизационна услуга, субсидирана от местна НПО; и прост маркетингов план за клиниката около въпроса за евтината стерилизация
- образователна програма, използваща плакати и местните медии, съсредоточени върху местния религиозен лидер, която обяснява ползите от стерилизацията за притежателите на кучета с оглед здравето и поведението.

Д. Прилагане, наблюдение и оценяване: проверете дали програмата постига своите цели

Прилагане

То ще бъде целесъобразно, ако приоритетите са били подбрани разумно и етапът на обмисляне е бил проведен детайлно. Етапът на прилагане може да изисква поетапен подход чрез използването на пилотни области, които да бъдат внимателно наблюдавани, за да е сигурно атакуването на някои от проблемите преди предприемането на пълната програма. Първоначалните етапи не трябва да бъдат прищпорвани. Може да има "трънливи" проблеми и това ще налага чести уточнения между заинтересованите страни, така че напредъкът в ранните фази да бъде наблюдаван отблизо и подобряван.

Наблюдение и оценяване

Още с тръгването на програмата ще бъде необходимо периодично да бъде наблюдаван прогресът и да бъде оценявана ефективността. Това е необходимо:

- а. за да бъде подпомагано подобрието в представянето чрез изтъкване на проблемите и успешните елементи от интервенцията
- б. за отчетност, за да бъде демонстрирано пред донорите, поддръжниците и хората - крайни получатели на продукта от интервенцията, че програмата е постигнала своите цели.

Наблюдението е продължителен процес, който цели да проверява дали програмата върви по план и позволява периодични изменения. Оценяването е периодична преценка, обикновено извършвана на определени етапи за да проверява дали програмата има желаното и заявеното въздействие. Оценяването също трябва да бъде използвано като основа за решенията относно бъдещите инвестиции и продължаването на програмата. Двете процедури изискват надеждност на индикаторите, избрани в етапа на обмисляне, защото те се отразяват върху важните компоненти на програмата в различните етапи (виж за пример Преглед на случай 8).

Наблюдението и оценката трябва да са важна част от програмата, но да не са прекомерно отнемачи време или скъпи. Избирането на подходящ списък от индикатори с оглед възможността им да отразяват промените, които се нуждаят от оценяване и могат да бъдат оценявани с достатъчно ниво на точност, ще бъде ключът към успеха на този етап. За да бъдат избрани тези индикатори, най-съществено е да има ясен план какво и защо трябва да бъде постигнато чрез предприеманата програма и как интервенцията ще изпълни това.

Идеално е, ако към наблюдението и оценяването бъде подходено в условие на сътрудничество, където всички важни заинтересовани страни се съвещават и са ангажирани с даването на предложения. Важно също е участниците да останат отворени и позитивни в този процес, за да може нещата да се променят въпреки очакванията. Излагането на проблемите или провалите трябва да бъде виждано по-скоро като възможност за подобряване на програмата, отколкото като грешка, изискваща оправдание.

Наблюдението и оценката не са сложно понятие, но трябва да бъдат взети много решения за това кое да бъде оценявано, как това да става, и как резултатите да бъдат анализирани и използвани. Тези и други въпроси са обсъдени в по-големи детайли в други текстове, напр. посетете www.intrac.org.

ПРЕГЛЕД НА СЛУЧАЙ 8

Проектна схема (съкратен "откъс" от проекта - включен е само един недвусмислен продукт), показваща препоръчвани индикатори за всеки етап на проекта, предварително представен в Преглед на случай 7

ЙЕРАРХИЯ НА ЦЕЛИТЕ	ИНДИКАТОР	МЕРКИ ЗА ПОТВЪРЖДЕНИЕ	
ВЪЗДЕЙСТВИЕ/ЦЕЛ Отразява промяната, предизвикана от проекта	Намаление/промяна на нежеланите и скитащите кучета в Община X	% спад в броя на скитащите кученца и кърмещите женски кучета в Община X за 2 години	Изследване на популацията през две години (директно преброяване в представителни карета от 500 кв. м)
РЕЗУЛТАТ/ ПРЕНАЗНАЧЕНИЕ Отразява ефекта на проекта	Подобрена способност на общността да контролира репродуктивния капацитет на своите кучета	- % стерилизирани женски нараства до 50% за 2 години - % нарастване на обществената възприемчивост към стерилизацията на кучетата	Годишна анкета сред домакинствата Дискусии с определени обществени групи
ПРОДУКТ 1 Отразява усилието, вложено чрез проекта	4 схеми за евтина стерилизация в Община X	Брой стерилизирани и обработени кучета на месец	Дневници на участващите клиники
ДЕЙНОСТИ 1 Отразява какво точно ще върши проектът	1.1 Обучение на 4-ма местни ветеринари 1.2 Развитие на ваучерна система 1.3 Пласиране на евтината услуга	Брой на клиниките, които са приели и са се записали в схемата	Договори с клиниките

АНЕКС А: Инструменти за оценяване нуждите на управлението на популацията от кучета

Този анекс се стреми да разкрие доминиращите въпроси, поставени в Раздел А. Под всяко заглавие има серия от подвъпроси, съпроводени с предложения за инструментите, които могат да бъдат използвани за търсенето на отговорите. Те не са предназначени да осигурят изчерпателен списък или предписание, но често насърчават вникването в проблема.

1. Да бъде предприето оценяване числеността на популацията от кучета и нейните категории

ПОДВЪПРОСИ

Колко кучета понастоящем попадат в категориите "скитащи" и "ограничавани"? Отбележете, че скитащи кучета са и безстопанствените, и притежаваните скитащи кучета.

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ИНСТРУМЕНТИ/МЕТОДИ

Изследване на популацията от скитащи кучета, съчетано с анкета на местните притежатели на кучета. Питането е за броя на кучетата, обичайно скитащи по улиците в момента на провеждането на изследването. Отбележете, че анкетата изисква опит за да бъде обмислена така, че да бъдат получени достоверни и съответстващи данни.

2. Да бъде установено откъде идват скитащите кучета. С други думи, кои са източниците на тези кучета и защо съществуват тези източници?

ПОДВЪПРОСИ

Как популацията от скитащи кучета се променя във времето и как тя е поддържана? Дали самата популация от нежелани кучета е способна за успешно възпроизводство? Могат ли нежеланите кучета да отглеждат кученца до зряла възраст?

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ИНСТРУМЕНТИ /МЕТОДИ

Наблюдавайте във времето броя на кучетата във всяка възрастова група (бебета, млади и възрастни) от скитащата популация. През сезона на раждане наблюдавайте кучилата от скитащата домашна и безстопанствената популации за да видите колко оцеляват в двете популации.

Дали нежелани домашни кучета биват изоставяни на улицата, ставайки част от скитащата популация? Биват ли оставяни домашни кучета да скитат свободно?

Анкета за собственици - питайте дали техните кучета биват ограничавани в частния имот или дори дали те (или някой, когото те познават, ако самите те приемат това поведение като проблем) са изоставяли куче.

Ако изоставянето или скитането е проблем, защо това се случва? Кои са убежденията, нагласите или заобикалящите фактори, скрити зад това поведение?

Убежденията и миогледа, скрити зад това поведение, може да бъдат трудни за категорично оценяване (използвайки постоянна цифрова скала). В събирането на мнения може да помогнат обсъжданията или разговорите в отворен формат с групи хора със съответния опит (като собственици на кучета или ветеринарни лекари). Запазвайте тези групи малки и неформални и допускате свободна дискусия около темите, използвайки подсказващи въпроси за да водите дискусията.

3. Кои са проблемите в благоденствието, изпитвани от популацията от кучета, и защо те съществуват?

Измерването на благоденствието може да бъде постигано или чрез оценка, базирана върху животните (директно наблюдение на животните), или чрез оценка, базирана върху достъпа до ресурси (измервайки достъпа, който животните имат до ресурсите, важни за тяхното благоденствие), или чрез съчетание на двете оценки. Измерването на благоденствието в популациите от кучета, специално тези популации, включващи дял от скитащи животни, е относително неизследвана област. Все пак, за нас като защитници на благоденствието на животните е важно да се стремим да обърнем внимание на това в някои от важните подвъпроси.

ПОДВЪПРОСИ

Какъв е статусът на благоденствие на популацията от скитащи кучета и кои са преобладаващите проблеми на благоденствието?

Какъв е статусът на благоденствие на домашните кучета и кои са преобладаващите проблеми на благоденствието? Собствениците осигуряват ли своите кучета с ресурсите, необходими им за добро благоденствие?

Какъв е статусът на благоденствие на кучетата, засегнати от настоящите мерки за контрол? Например, какъв е статусът на благоденствие на кучетата в приютите? Какви методи за евтаназия са използвани, ако е прилагана такава?

Какви са нивата на оцеляване в различните категории (ограничавани, безстопанствени и притежавани - скитащи) или възрастови групи от кучета? Оцеляването може да бъде индикатор за статуса на благоденствие, като оцеляването до ниска средна възраст би предполагало лошо здраве.

4. Какво понастоящем е правено неофициално и официално, за да бъде контролирана популацията от кучета, и защо?

ПОДВЪПРОСИ

Хората мислят ли, че има проблем с управлението на популацията от кучета на местно ниво? Какви проблеми причиняват кучетата на самите тях?

Какво понастоящем е правено, за да бъде управлявана популацията от кучета?

Какво законодателство съществува във връзка с управлението на популацията от кучета?

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ИНСТРУМЕНТИ /МЕТОДИ

Директно наблюдение на скитащите кучета за здравния им статус - ниво на телесната кондиция, травми, осакатявания и състояние на кожата.

Директно наблюдение на домашните кучета за здравния им статус и поведенческите им реакции спрямо собственика (за да бъде проучено предишното третиране на кучето от страна на собственика). Анкета на собственици, разглеждаща осигуряването на ресурси като здравни грижи, храна, вода и подслон.

Директно наблюдение на кучетата в приютите, използвайки същите критерии, използвани при други категории кучета, за да е възможно сравнение. Обсъждания с ръководствата на приютите върху осигуряваните ресурси и използваните методи за евтаназия.

Оцеляването сред безстопанствените скитащи популации е трудно за измерване без проследяването на представителна извадка от индивиди във времето. Анкета на собствениците относно кучета в техните домакинства, умрели през изминалата година, може да осигури оценка за оцеляването на притежаваните животни и за причините за смърт сред тях (отбележете, че оцеляването при малките кученца и при възрастните кучета трябва да бъдат оценявани поотделно, като тези числа често са много различни).

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ИНСТРУМЕНТИ /МЕТОДИ

Дискусии с малки групи хора от най-различен произход. Запазвайте групи неформални, оставайте дискусиата около темите и водете с добре задавани подсказващи въпроси. Изискайте от съответните местни власти данни за характера, броя и географското местоположение на оплакванията.

Дискусии с всички важни заинтересовани страни за да бъдат изяснени предишните, настоящите и някои бъдещи планове за управление на популацията от кучета. Вземете предвид местното управление, ветеринарните организации, НПО и самите притежатели на кучета.

Съберете информация от националното правителство и местната власт относно законодателството, свързано с кучетата - възможно е важните правила да съществуват в повече от един закон (напр. контрол на болестите, ветеринарни наредби, наредби за околната среда).

АНЕКС Б: Създаване на многостранен комитет

Следва пример за процес, който може да бъде използван за успешното привличане и ангажиране на заинтересованите страни; такъв процес може да бъде приспособяван към различни по мащаб програми (от проекти за малки общини до национални програми).

- Създайте работна група от хора с интереси и отговорности в управлението на популацията от кучета (вижте Раздел А за списък от възможните заинтересовани страни). Тази работна група ще има отговорности за обмисляне и провеждане събирането и оценката на първоначалните данни за местната популация от кучета.
- Следвайки една първоначална оценка, тази работна група може да бъде развита до официален комитет с представителство на всяка съответна заинтересована страна. Комитетът трябва най-малкото да има срок на отговорност, списък на членуващите и роля на членовете, ангажимент за периодични срещи, актуализации на плана за действие и ясна цел. Може да е възможно този комитет да бъде базиран върху подобни модели, например на комитети, създавани за подобряване на хуманното здравеопазване. И може също да е подходящо да бъдат поканени опитни членове от тези комитети за участие в комитета за управление на популацията от кучета.
- Всеки член на комитета отговаря за представянето нуждите на своите заинтересовани страни по отношение управлението на популацията от кучета. Например, организацията за обществено здравеопазване ще изискват контрол върху зоонотичните заболявания, НПО ще изискват подобрение в благоденствието, общинският съвет ще изисква намаляване на докладите за нарушения на обществения ред. Може да бъде изготвен списък от задачи, базиран на данните, произтичащи от първоначалните оценки и нуждите на всяка заинтересована страна. Програмният план може да бъде формиран около това, с ясното разбиране за целите и за онова, което ще бъде възприемано като успех или провал от всяка заинтересована страна (виж Раздел Д за повече информация по изготвянето на плана).
- Комитетът трябва да обсъди и съгласува финансов план, задължителен за успешното провеждане на програмата в къс и дълъг срок. Това трябва да включва очакваната инвестиция от всяка заинтересована страна.
- Трябва да бъде изяснена отговорността на всеки член на комитета по отношение изпълнението, наблюдението и оценката на програмата. След предприемането на програмата, ще бъдат наложителни периодични срещи за проверка на прогреса, за обсъждане на резултатите от наблюдението и оценките, и оттам - на всички необходимите промени в програмата.
- Комитетът по същество ще бъде постоянен, така както управлението на популацията от кучета е постоянно предизвикателство, въпреки, че членството неизбежно ще се променя и развива.

Следват препоръките за подобряване функционирането на комитета:

- Може да бъдат използвани семинари за провокиране и развитие на програмата по ключови точки, включително в етапа на планиране. Подобно събитие може също да привлече експерти, обикновено непредставени в комитета.
- Изясняването на задълженията, включително на детайли като административните въпроси (напр. протоколи и уреждане на срещи), ще подпомогне създаването на реалистични очаквания. Задълженията следва също да бъдат периодично ревизирани и да бъдат ротативни, ако е подходящо.
- Доколкото е възможно, комитетът трябва да е прозрачен, за да насърчава общественото доверие към програмата.
- Комитетът неизбежно ще изпитва различия в мненията, но ясното ръководене и разбирането как да бъдат управлявани такива ситуации ще подпомагат сплотяването.

The Alliance for Rabies Control
UK registered charity number: SC 07
www.rabiescontrol.org

Humane Society International
2100 L Street NW, Washington, DC, 20037, United States
Tel: +1 (202) 452 1100
www.humanesociety.org

International Fund for Animal Welfare
International Headquarters, 411 Main Street, PO Box 193
Yarmouth Port, MA 02675, United States
Tel: +1 (508) 744 2000

Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals International
Wilberforce Way, Southwater, Horsham, West Sussex RH13 9RS, United Kingdom
Tel: +44 300 1234 555
www.rspca.org.uk

World Small Animal Veterinary Association
www.wsava.org

The World Society for the Protection of Animals
89 Albert Embankment, London, SE1 7TP, United Kingdom
Tel: +44 (020) 7587 5000
www.wspa-international.org